

Els remences: orígens i trajectòria històrica.

Història Agrària

Cronologia:

- 2^a m XII: s'instaura la vinculació a la terra de la pagesia de al Catalunya Vella per tal de frenar l'emigració cap a la Catalunya Nova que tenia zones sense règim senyorial i altres amb un feudalisme més suau.
- 1283: es legalitza la remença a les Corts de Barcelona d'aquest any.
- 1462-1472 primer guerra remença; 1484-1485, segona guerra remença. Per a Eva Serra són guerres pageses, no tan sols remences. L'objectiu no assolit era la liquidació de tot el règim senyorial.

Serra, Eva (1988), *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII*, Barcelona: Crítica.

- en diversos moments hi ha "intents" per part d'institucions de suprimir la remença.
- 1486, sentència de Guadalupe. Pacte noblesa i remences rics. Se suprimeix la remença amb indemnització (60 sous per mas) però es manté el règim senyorial. Es passa del pagès de remença al pagès emfiteuta, amb el paper clau dels capbreus, com varem veure a classe.

Vicens Vives, Jaume (1954), *El gran sindicato remensa (1488-1508). La última etapa del problema agrario catalán durante el reinado de Fernando el Católico*, Madrid: CSIC.

--- (1978), *Historia de los remensas (en el siglo XV)*, Barcelona: Vicens Vives.

Condicions dels remences:

- pagesia sotmesa al règim senyorial (senyoria banal i territorial → renda senyorial a causa de la sostracció).
- a més,
 - o **Mals usos:**
 - no legals: dret de maltractar, dret de didatge, dret de cuixa. El dret de maltractar es legalitza finalment a les Corts de 1474-75.
 - legals:
 - remença: cal redimir-se ["redimença"] si es vol deixar la terra. És la condició bàsica de la situació, el mal ús clau.
 - intestia: si el pagès moria sense haver fet testament, si deixava fills i esposa, el senyor obtenia un 1/3 dels béns del pagès; si només deixava o fills o esposa, es quedava 1/2.
 - cugucia: si la dona d'un remença feia adulteri, el senyor i el pagès es repartien a mitges la part dels béns de la dona si era denunciada pel pagès; en cas contrari, s'ho quedava tot el senyor.
 - eixorquia: si el pagès moria sense fills, el senyor obtenia la part dels béns corresponent als fills no tinguts.
 - àrsia o àrsina: el pagès ha d'indemnitzar el senyor en cas d'incendi involuntari de la casa ocupada.
 - ferma d'espoli forçada: aprovació del senyor amb obtenció de diners en relació a garanties hipotecàries sobre els béns emfiteutics pel pagament de la dot.
 - o **Càrregues econòmiques arbitràries:**
 - en morir el remença, donar la flassada del cap de casa; dret d'esmoliar eines en el cas de no haver-hi ferrer; donar un xai, un pollastre, una gallina,... cada any; pagar per obres de reconstrucció que no estan planificades. O altres càrregues. Per exemple, els pagesos de Manresa havien de donar una mula cada cop que canviava l'abat.
 - o **Prestacions en treball i altres limitacions** com que el pagès no podia vendre res sense autorització; senyoria domèstica.